

8. Покропівний С.Ф. Економіка підприємства : підруч. / за ред. С.Ф. Покропівного. – Вид. 2-е, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
9. Соснин А. С. Менеджмент безопасности предпринимательства : учеб. пособие. / А. С. Соснин, П. Я. Прыгунов. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2002. – 357с.
10. Сухорукова Т.Г. Концептуальный взгляд на экономическую безопасность предприятия // *Залізничний транспорт України*. – 1998. – №2-3. – С. 9-12.

V. Zaychenko, S. Kovalenko

Kirovograd National Technical University

The economic security of the enterprise: the nature and main components

The main approaches to the interpretation of the essence of the conception "economic security of the enterprise" are defined in the article and proposed own vision, considered the elements of the economic security of the enterprise.

The research determined that all of the formulation and interpretation of "the economic security of the enterprise" reflect only certain aspects of this complicated concept and can not qualify for its an unambiguous and exhaustive interpretation. That's why under the economic security of the enterprise we propose to understand the state of the enterprise, which is characterized by stability and balance, protection from external and internal threats and their neutralization, ensuring stable functioning of the enterprise. So, in difficult economic conditions of management the role of the economic security increases, and therefore there is a need to improve appropriate methodologies. The systematization of the approaches to the interpretation of the concept of economic security will contribute to a better understanding of the essence of the concept, will facilitate its study and analysis, and will also set the foundation for the elaboration of an effective system of economic security in the enterprise.

economic security, economic security of the enterprise, the elements of the economic security of the enterprise

Одержано 16.04.13

УДК 657.004

Т.І.Грінка, доц., канд. екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Сучасні проблеми обліково-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства

Визначено зміст обліково-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства, виокремлено основні проблеми формування обліково-аналітичного забезпечення у вітчизняному бізнес-середовищі.

економічна безпека підприємства, обліково -аналітичне забезпечення, інформаційні потоки

Т.И. Гринка

Кировоградский национальный технический университет

Современные проблемы учетно-аналитического обеспечения в системе экономической безопасности предприятия

Определено значение учетно-аналитического обеспечения в системе экономической безопасности предприятия, выявлены основные проблемы формирования учетно-аналитического

обеспечения в отечественной бизнес-среде

экономическая безопасность предприятия, учетно-аналитическое обеспечение, информационные потоки

Актуалізація ролі економічної безпеки як важливого фактору виживання підприємства у сучасному бізнес-середовищі окреслює принципово якісні аспекти методичного та організаційного характеру її реалізації. Головними на сьогодні залишаються проблеми інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства.

Ядром інформаційного забезпечення є обліково-аналітичне забезпечення. Економічна безпека наділена ознакою управлінської діяльності та носить дискретний характер. Саме це визначає необхідність розробки відповідного теоретико-методологічного апарату, покликаного забезпечити сприятливе середовище для формування обліково-аналітичної інформації, адекватної цілям управління, що буде сприяти прийняттю ефективних управлінських рішень.

Питанням економічної безпеки підприємств присвячено чимало праць таких вчених, як І. Бланка, М. Баканова, А. Бакаева, Л.Гнилицької, О.Кириченко, Н.Голячук, К. Горячева, Л. Донець, Н. Реверчук, С. Покропивного, О. Підхомного, М.Твердохліб, О.Ляшенко, Г.Козаченка, М. Корінько, І. Мельниченко, Т. Пахомова, О. Петрук, О. Подолянчук, Н. Поліщук, Г. Тітаренко, А.Д. Шеремета, а також роботи закордонних дослідників Э. Бриттона, К. Ватерстона, Р.Х. Гаррисона, К. Друри, Б. Карсберга, К. Козна, Э. Майера, Б. Нидлза, Ч.Т. Хорнгрена, Р. Энтони та інших.

При всій цінності наукового внеску учених, як і раніше, існує ряд невирішених теоретичних і практичних проблем, пов'язаних з невідповідністю організації обліково-аналітичного забезпечення цілям економічної безпеки підприємства.

Мета дослідження - визначення змісту та структури обліково-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства, її відповідності сучасним умовам бізнес-середовища.

Система економічної безпеки підприємства традиційно включає такі складові: а) інтелектуальну і кадрову; б) інформаційну; в) техніко-технологічну; г) фінансову; г) політико-правову та екологічну; д) силову.

Система обліково-аналітичного забезпечення відіграє важливу роль у функціонуванні системи управління підприємством, забезпечуючи взаємодію різних структурних підрозділів та реагуючи на зміни внутрішнього й зовнішнього середовища.

Аналіз практики діяльності вітчизняного підприємництва дозволив констатувати: відсутність задовільного обліково-аналітичного забезпечення приводить до того, що процес прийняття рішень господарюючими суб'єктами все більше орієнтується на ірраціональний (соціальний, психологічний) підхід проти раціонального, чи «обмеженої раціональності» [5].

Механізм обліково-аналітичного забезпечення передбачає збирання інформації, способи її узагальнення та аналізу, а також технології надання безпосереднім користувачам з метою оцінки рівня та стану економічної безпеки власного підприємства чи його партнерів та/або конкурентів, діяльність яких може вплинути на стан безпеки підприємства. Отже, можна сформулювати основні напрями здійснення обліково-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства:

- діагностика фінансово-господарського стану підприємства з метою упередження його фінансових ризиків, неспроможності, банкрутства;
- оцінка стану та рівня економічної безпеки власного підприємства, надійності потенційних партнерів підприємства;
- оцінка стану безпеки й визначення стратегії діяльності на ринку потенційних і

реальних конкурентів;

- збереження та примноження ресурсного потенціалу підприємства, раціонального й ефективного його використання;
- прийняття управлінських рішень щодо доцільності діяльності з урахуванням виявлених загроз та небезпек;
- максимально повне інформаційне забезпечення системи економічної безпеки підприємства в цілому, її окремих функціональних підрозділів;
- сприяння гармонізації інтересів підприємства в цілому (як юридичної особи та окремих співробітників (як фізичних осіб) з метою мінімізації внутрішніх загроз тощо.

З огляду на це, принциповою є організація обліково-аналітичного забезпечення, під якою розуміють сукупність засобів, способів і прийомів з упорядкування та оптимізації облікової і аналітичної інформації. Саме інформованість зацікавлених осіб та осіб, що приймають ділові рішення, є важливішим фактором підвищення економічної життєздатності бізнесу, його ефективності та захисту від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз. В системі економічної безпеки гостро постає питання формування повної та достовірної інформації, що адаптована до конкретних завдань та прийняття управлінських рішень господарюючих суб'єктів.

Саме тому найбільш пріоритетною метою удосконалення обліково-інформаційного та структурно-методичного процесів формування фінансової звітності представляється поглиблення її інформативності для забезпечення високого рівня прозорості. Ключовими напрямками підвищення прозорості й інформативності обліково-аналітичної звітності є перегляд концептуально-методологічних засад формування фінансової звітності.

Для досягнення зазначеної мети, тобто підвищення інформативності і прозорості фінансової звітності, представляється доцільним, перш за все визначитися з проблемами, які властиві існуючій фінансовій звітності. До таких проблем слід віднести:

- формат фінансової звітності, жорстка регламентація якої не надає можливості достовірно і в усіх суттєвих аспектах відображати активи, зобов'язання та капітал підприємства;
- недооцінена роль суттєвості обліково-аналітичної інформації, що призводить до загромодження фінансової звітності зайвою, тобто несуттєвою, інформацією, замість деталізації окремих статей;
- відсутність стандарту щодо формування облікової політики, що ускладнює процес створення цілісної системи обліку;
- — обмежене застосування принципу превалювання сутності над формою, згідно якого бухгалтерський облік не є засобом формальної фіксації даних.

Вирішення зазначених проблем дозволить підвищити достовірність, прозорість та інформативність фінансової звітності, поліпшити розуміння й використання фінансової звітності різними користувачами й наблизити вітчизняний облік і фінансову звітність до вимог міжнародних стандартів.

Створення раціонального потоку обліково-аналітичної інформації в системі економічної безпеки підприємства спирається на певні принципи, серед яких основними є: виявлення інформаційних потреб і способів найбільш ефективного їхнього задоволення; об'єктивність відображення процесів фінансово-господарської діяльності; єдність інформації, що надходить з різних джерел; оперативність інформації; підвищення коефіцієнта її достовірності [10].

Саме достовірність є основною якісною характеристикою обліково-аналітичної інформації, що знижує ризик впливу зовнішніх та внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства. При цьому інформація вважається достовірною, якщо вона не

містить суттєвих помилок, є неупередженою, і користувачі можуть покластися на неї настільки, наскільки вона відображає або, як очікується, буде відображати реальний стан справ на підприємстві.

Разом з тим, як показує досвід вітчизняних підприємств, більшість українських бухгалтерів та фінансових менеджерів у своїй практичній діяльності націлені на формування показників, які враховують інтереси керівництва господарюючого суб'єкта, при цьому спотворюючи дані про реальний фінансовий стан підприємства, що, на нашу думку, є однією з головних загроз економічній безпеці контрагентів, які з ним співпрацюють.

Суцільне розповсюдження навмисного маніпулювання фінансовими даними у звітності вітчизняних підприємств зумовило пошук шляхів для упередження цього явища. До недавнього часу вважалося, що боротися з викривленнями фінансової інформації має незалежний аудитор. Але, як показує український досвід господарювання, майже уся недостовірна фінансова звітність великих компаній мала позитивні аудиторські висновки. У зв'язку з цим можна стверджувати, що обов'язкова аудиторська експертиза фінансової звітності не є панацеєю при упередженні наслідків викривлення облікових даних[2].

На наш погляд, дослідницький ракурс при вивченні цього явища має бути спрямований в площину безпосередніх користувачів інформації, яким необхідно розробляти внутрішні механізми перевірки достовірності фінансової звітності потенційних партнерів чи інших контрагентів з метою:

- діагностування їхнього реального фінансово-господарського стану з метою недопущення виникнення загрози співпраці з потенційним банкрутом;
- точної оцінки їхньої фінансової надійності при здійсненні партнерських відносин;
- підготовки інформації для прийняття управлінських рішень стосовно співпраці з партнерами в умовах виявлених загроз та небезпек;
- максимально повного інформаційного забезпечення системи економічної безпеки власного підприємства.

Впровадження таких механізмів є одним із основних завдань аналітика з питань фінансово-економічної безпеки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведені дослідження дають можливість сформулювати низку узагальнюючих положень, які розкривають зміст економічної категорії «обліково-аналітичне забезпечення» і уточнюють його роль як суттєвого чинника у забезпеченні функціонування системи економічної безпеки суб'єкта господарювання.

По-перше, обліково-аналітична інформація представляє собою економічну модель взаємозв'язку між системою економічної безпеки, інформаційним ресурсом, якої вона є, та інформаційними процесами в середині підприємства.

По-друге, обліково-аналітична інформація в системі забезпечення економічної безпеки може характеризуватися різними комбінаціями притаманних їй властивостей (наприклад, релевантність, доречність, корисність тощо). Набір тих чи інших властивостей визначається специфікою отримання інформації та цілями її використання.

По-третє, обліково-аналітична інформація в системі забезпечення економічної безпеки підприємства формується в процесі реалізації трьох функцій управління: обліку, аналізу та синтезу.

Разом з тим, зроблені висновки дозволяють констатувати, що в сучасних розробках теорії та методології обліково-аналітичного забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства існує низка питань стосовно діагностування

стану економічної безпеки, використання інноваційних інструментів, які потребують подальшого розгляду.

Список літератури

1. Бланк И.А Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. - К. : Ельга, Ника-Центр, 2004. - 784 с.
2. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітична інформація як визначальний чинник забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання / Л.В. Гнилицька // Вісник Східно-українського національного університету ім. В. Даля. - 2011. - №3 (157), ч. 2.
3. Голячук Н. Обліково-аналітичне забезпечення як важлива складова управління підприємством// НВ. Голячук // Зб. наук. праць Тернопільського національного економічного університету «Економічний аналіз». - 2010. - Вип. 6. - С. 408-410.
4. Економічна безпека суб'єктів господарювання в умовах глобальної фінансової кризи: моногр. [Кириченко О.А, Денисенко М.Л., Сідак В.С. та ін.]. - К. : ІМБ Університету «КРОК», 2010. - 412с.
5. Тринька Л.Я. Проблеми обліково-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки підприємств"[Електронний ресурс]/Департамент економічного розвитку і торгівлі. – Режим доступу: <http://elibrary.nubip.edu.ua/15960/1/12tly.pdf>
6. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: моногр. / Г.В. Козаченко, в.п. Пономарьов, О.М. Ляшенко. - К. : Лібра, 2003. - 280 с.

T. Grinka

Kirovograd National Technical University

Modern problems of accounting and analytical support to the system of economic security

In the articles certain maintenance registration-analytical providing in the system of economic security of enterprise, the basic problems of forming are selected registration-analytical providing in a domestic business-environment.

The aim of the research is to determine the content and structure of the registration-analytical software in the economic system of enterprise security, its accordance to the modern conditions of business environment. the conclusions were made that registration-analytical information represents the economic model of interconnection between the system of economic security, information resource, in which it is included, and information processes inside the company.

Одержано 17.04.13